

Економіка

УДК 316.3:351.86(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20632250>

**Взаємозв'язок соціальної безпеки людини та держави в умовах
повномасштабної війни в Україні**

Лупак Руслан Любомирович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1830-1800>

Прийнято: 17.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** Метою статті є наукове обґрунтування взаємозв'язку соціальної безпеки людини та держави в умовах повномасштабної війни в Україні. **Методи.** Використано системний і структурно-функціональний методи, завдяки яким виявлено ключові закономірності взаємозв'язків між соціальною безпекою людини та держави. За допомогою методів аналізу та синтезу узагальнено наукові підходи до обґрунтування фундаментальних положень забезпечення соціальної безпеки відповідно до характеру потреб людини та держави. Методи порівняльного аналізу та систематизації дали змогу ідентифікувати і зіставити вплив різних типів воєнних загроз на соціальну безпеку людини та держави. **Результати.** Доведено, що соціальна безпека людини та держави формують єдину взаємопов'язану систему, у межах якої рівень особистої захищеності впливає на стабільність суспільних процесів, а ефективність державної соціальної політики визначає здатність населення до адаптації в умовах воєнного стану. Узагальнено основні воєнні загрози (повномасштабна збройна агресія та бойові дії, системні атаки на*

*об'єкти критичної інфраструктури, пошкодження та руйнування соціальної інфраструктури, масові міграційні та демографічні втрати, макроекономічна дестабілізація та зростання інфляції, втрата зайнятості та зниження добробуту населення, психологічна та соціальна дестабілізація суспільства, гібридні інформаційні впливи та кібератаки) та їхні наслідки на забезпеченість соціальної безпеки людини і держави. Обґрунтовано кумулятивний ефект екзистенційних викликів на кожному з рівнів соціальної безпеки та їхній взаємний негативний вплив на соціальну систему. **Висновки.** Встановлено, що в умовах повномасштабної війни соціальна безпека людини виступає не лише об'єктом державної соціальної політики, а й ключовим інструментом зміцнення соціальної безпеки держави. Необхідність комплексного та системного підходу до оновлення системи державного регулювання соціальної сфери обумовлена значною кількістю та активним зростанням екзистенційних викликів, безпековий характер яких визначає потребу в перегляді цілей і завдань соціальних інститутів.*

Ключові слова: *соціальна безпека людини, соціальна безпека держави, воєнні загрози, екзистенційні виклики, соціальний розвиток, людський капітал, державна соціальна політика, суспільство, трудовий потенціал, ринок праці.*

The relationship between social security of the individual and the state in the conditions of a full-scale war in Ukraine

Ruslan Lupak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economy, Lviv University of Trade and Economics, Lviv, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-1830-1800>

Abstract: *The purpose of the article is to scientifically substantiate the relationship between the social security of a person and the state in the conditions of a full-scale war in Ukraine. **Methods.** Systemic and structural-functional methods were used, thanks to which the key patterns of the relationships between the social security of a person and the state were revealed. Using the methods of analysis and synthesis, scientific approaches to substantiating the fundamental provisions of ensuring social security in accordance with the nature of the needs of a person and the state were generalized. Methods of comparative analysis and systematization made it possible to identify and compare the impact of different types of military threats on the social security of a person and the state. **Results.** It is proven that the social security of a person and the state form a single interconnected system, within which the level of personal security affects the stability of social processes, and the effectiveness of state social policy determines the ability of the population to adapt in conditions of martial law. The main military threats are summarized (full-scale armed aggression and hostilities, systemic attacks on critical infrastructure facilities, damage and destruction of social infrastructure, mass migration and demographic losses, macroeconomic destabilization and inflation growth, loss of employment and decline in the well-being of the population, psychological and social destabilization of society, hybrid information influences and cyberattacks) and their consequences for ensuring human social security and the social security of the state. The cumulative effect of existential challenges at each level of social security and their mutual negative impact on the social system are substantiated. **Conclusions.** It is established that in conditions of full-scale war, human social security is not only an object of state social policy, but also a key tool for strengthening the social security of the state. The need for a comprehensive and systemic approach to updating the system of state regulation of the social sphere is due to the significant number and active growth of existential challenges, the*

security nature of which determines the need to revise the goals and objectives of social institutions.

Keywords: *social security of a person, social security of the state, military threats, existential challenges, social development, human capital, state social policy, society, labor potential, labor market.*

Постановка проблеми. Повномасштабне воєнне вторгнення спричинило масштабні соціально-економічні трансформації та суттєве посилення ризиків і загроз для соціальної безпеки людини та держави. Україна вже тривалий період перебуває в стані глибокої безпекової нестабільності, адаптацію до якої потрібно розглядати як життєву необхідність для суспільства. Соціальний розвиток у нашій країні сповільнився, а окремі сфери зазнали значних втрат, для відновлення яких необхідні значні ресурси та тривалий час.

Примітно, що в умовах воєнного стану посилюються взаємозв'язки соціальної безпеки людини та держави, оскільки, по-перше, рівень особистої захищеності безпосередньо впливає на стабільність суспільних процесів та ефективність державних соціальних інститутів; по-друге, ефективність державної політики у сфері соціальної безпеки визначає рівень соціальної захищеності населення та його здатність до адаптації в кризових умовах. Відповідно, формується тісна взаємозалежність між особистим та загальнодержавним рівнем соціальної безпеки, зниження яких призводить до соціальної дестабілізації та послаблення інституційного контролю держави над функціонуванням і розвитком суспільства. У таких умовах соціальна безпека людини є не лише об'єктом державного соціально-економічного регулювання, а й важливим інструментом забезпечення та підвищення рівня соціальної безпеки держави. Така модель також обумовлена необхідністю пошуку державними інституціями в умовах війни всіх можливих ресурсних

резервів для стабілізації соціально-економічного стану країни, ключовим із яких є стійкість суспільства та соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Повномасштабна війна в Україні суттєво переформатувала науковий концепт забезпечення соціальної безпеки людини та держави. Так, рівень захищеності населення, стабільність соціальних інститутів та інші характеристики соціальної безпеки оцінюються здебільшого через здатність держави створити необхідне середовище для їх забезпечення. Відповідно, соціальна безпека людини не лише відображає рівень її захищеності та реалізації базових соціальних прав, а й слугує індикатором ефективності регуляторної політики у сферах забезпечення соціальної безпеки держави.

Стосовно методичних підходів до визначення сутності соціальної безпеки людини та її місця у структурі соціальної безпеки держави, серед науковців переважає думка щодо їх комплексного та взаємозалежного характеру. Так, С. Лиднюк акцентує увагу на важливості державної підтримки соціальної сфери як ключової передумови забезпечення стабільності суспільства та його соціальної безпеки [1]. В. Кирилук та інші дотримуються протилежної думки, зокрема розглядають соціальну безпеку людини в контексті соціальної згуртованості та консолідації для підтримання соціально-економічної стійкості держави [2, с. 59-65].

На думку К. Демченка, соціальна безпека людини та держави формують єдину взаємозв'язану систему, стабільність та стійкість якої значною мірою залежить від впливу демографічних загроз [3]. Подібного підходу дотримується О. Баженова та ін., які розглядають соціальну безпеку як багаторівневу систему взаємозв'язків, у якій спільно узгоджуються особистісні інтереси людини та потреби держави [4].

З початку війни суттєво трансформувався механізм державного регулювання соціальної сфери, основні акценти якого стосуються

забезпечення доступу населення до базових потреб, отримання необхідних соціальних гарантій, посилення адресності та гнучкості соціальної допомоги. Відповідно, науковцями актуалізується необхідність переосмислення ролі держави в управлінні соціальною сферою та участі суспільства у подоланні екзистенційних викликів соціально-економічного значення. Так, О. Іляш та ін. виокремлюють пріоритетність конвергенції державної соціальної політики України до європейської системи соціального забезпечення [5, с. 24-32]. З. Бурик та О. Безпалено вбачають необхідність формування нових напрямів соціального розвитку українського суспільства на основі національної єдності та самостійності [6; 7]. Тут потрібно врахувати концептуальні характеристики соціальної безпеки як багатовимірного явища, де ключове значення має здатність держави та суспільства ефективно реагувати на соціальні ризики і загрози та мінімізувати їх наслідки без зниження соціальних стандартів і гарантій, рівня ефективності соціальної політики та темпів модернізації системи соціального забезпечення [8, с. 67-72].

Також вагоме значення у наукових працях з питань забезпечення соціальної безпеки людини та держави надається трансформації ринку праці та зміні вимог до якості і ефективності трудового потенціалу (Н. Азьмук [9, с. 171-179]), збереженню та повоєнному відновленню людського капіталу (О. Новікова та ін. [10, с. 407-427]), соціально-економічній стійкості та адаптивності суспільства до умов війни (З. Варналій та ін. [11, с. 41-50]). У сукупності такі аргументи науковців дають змогу переосмислити розуміння соціальної безпеки, у якій інтегруються питання соціально-трудова відносин, інтелектуалізації праці, соціальної відповідальності та ін.

Значна увага в дослідженнях приділяється демографічним викликам соціальної безпеки держави (М. Біль та ін. [12, с. 44-54]), проблемам міграційної активності молоді та втрати людського капіталу нації (Т. Васильців та ін. [13]), порушенню соціально-правового захисту населення (С.

Беньковський, В. Зелений [14, с. 201-205]), інституційним перешкодам захисту прав людини та реалізації соціальної функції органів влади (В. Мадалиць [15, с. 41-47]). Відтак акценти науковців стосуються комплексного характеру соціальної безпеки держави та її залежності від рівня вразливості суспільства до соціальних дисбалансів.

Попри значну кількість наукових праць, у яких переважно обґрунтовуються інституційно-організаційні, нормативно-правові та інші аспекти соціальної політики і розвитку суспільства або окремі складові безпеки людини, існує необхідність обґрунтування системного підходу до взаємозв'язків соціальної безпеки людини та держави в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зростання екзистенційних викликів, гібридних ризиків та воєнних загроз зумовило необхідність переосмислення соціальної безпеки людини та держави, оскільки на особистісному та суспільному рівні в Україні доводиться вирішувати нетипові для інших націй завдання і повною мірою переглядати комплекс базових потреб функціонування та розвитку. Відповідно, посилюється роль швидкого відновлення інфраструктури, активного реформування соціально-економічної системи країни, створення нової моделі внутрішнього ринку праці та забезпечення психологічної і інформаційної стійкості нації. Актуалізується потреба у формуванні цілісної та адаптивної системи, здатної оперативно реагувати на кризові зміни, оцінювання яких потребує превентивного дослідження взаємозв'язків між соціальною безпекою людини та держави.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є наукове обґрунтування взаємозв'язку соціальної безпеки людини та держави в умовах повномасштабної війни в Україні. З урахуванням визначеної мети в статті поставлено такі завдання:

- визначення комплексу воєнних загроз, що мають спільний характер як для людини, так і для держави загалом;
- ідентифікація наслідків війни та екзистенційних викликів для соціальної безпеки людини, рівень адаптації до яких визначає життєздатність та спроможність особи до відновлення, самореалізації і забезпечення власної соціальної стабільності та стійкості;
- обґрунтування зростання екзистенційних викликів та впливу війни на соціальну безпеку держави як підтвердження необхідності реформування державної соціальної політики та розроблення нового інструментарію регулювання соціальної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Введення воєнного стану ініціювало значні структурні зрушення в системі соціального забезпечення, вплив яких насамперед проявився у зміні підходів до державного регулювання соціальної сфери. Потреби суспільства трансформувалися відповідно до нових безпекових викликів, де ключове значення на особистому рівні має збереженню належного рівня життя, матеріальної стабільності та можливостей для задоволення базових життєвих потреб. Відповідно, завданнями державних інституцій є посилення соціальної захищеності населення, зміцнення соціальних гарантій та впровадження ефективних механізмів підтримки суспільства.

Примітно, що воєнні загрози формують нову реальність суспільного розвитку, в якій пріоритетом стає забезпечення безпеки. Соціальна безпека людини та держави у фундаментальному вимірі характеризуються спільними цільовими орієнтирами – забезпеченням захищеності, стабільності, рівності тощо. Соціальна безпека людини підтверджується її здатністю адаптуватися до змін, зберігати рівновагу, підтримувати зв'язки та забезпечувати достатню життєдіяльність. Натомість оцінка соціальної безпеки держави формується за

значно більшою кількістю характеристик, які водночас тісно пов'язані з рівнем соціальної безпеки людини.

Воєнні загрози мають руйнівний характер, дестабілізують соціальну систему країни та спричиняють значні втрати соціально-економічних ресурсів. На рис. 1 узагальнено перелік таких загроз (повномасштабна збройна агресія та бойові дії, системні атаки на об'єкти критичної інфраструктури, пошкодження та руйнування соціальної інфраструктури, масові міграційні та демографічні втрати, макроекономічна дестабілізація та зростання інфляції, втрата зайнятості та зниження добробуту населення, психологічна та соціальна дестабілізація суспільства, гібридні інформаційні впливи та кібератаки) та визначено їхній вплив на соціальну безпеку людини і держави.

Подальше збереження повномасштабної збройної агресії та активних бойових дій посилює загрозу життю, здоров'ю та особистій безпеці. Вимушене переміщення та втрата постійного місця проживання розглядається у суспільстві як поширена соціальна реальність з метою збереження життя. Водночас відсутність майна та джерел для існування перешкоджає повному відновленню достатніх умов життєдіяльності та підвищує ризики тривалої залежності від державної та гуманітарної допомоги. Для держави це трансформується у масштабне руйнування критичних систем життєзабезпечення, значні втрати соціально-економічного потенціалу та зростання навантаження на систему соціального захисту.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Соціальна безпека людини <i>наслідки / виклики</i>	ВОЄННІ ЗАГРОЗИ	Соціальна безпека держави <i>наслідки / виклики</i>
<ul style="list-style-type: none"> - пряма загроза життю, здоров'ю та особистій безпеці; - вимушене переміщення та втрата постійного місця проживання; - втрата майна та джерел доходу 	Повномасштабна збройна агресія та бойові дії	<ul style="list-style-type: none"> - масштабне руйнування критичних систем життєзабезпечення держави; - значні втрати соціально-економічного потенціалу; - зростання навантаження на систему соціального захисту
<ul style="list-style-type: none"> - порушення забезпечення базових потреб; - зростання соціальної вразливості 	Системні атаки на об'єкти критичної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - зростання витрат на аварійне відновлення та підтримання функціонування інфраструктури; - дестабілізація соціальної сфери
<ul style="list-style-type: none"> - зниження доступності та якості соціальних послуг; - обмеження можливостей самореалізації; - посилення соціальної нерівності 	Пошкодження та руйнування соціальної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - деградація людського капіталу; - уповільнення процесів соціально-економічного відновлення; - посилення регіональної нерівності соціального розвитку
<ul style="list-style-type: none"> - руйнування міжособистісних і соціальних зв'язків; - соціальна ізоляція та ускладнення соціальної інтеграції; - втрата соціальної ідентичності та відчуття стабільності 	Масові міграційні та демографічні втрати	<ul style="list-style-type: none"> - формування довгострокового демографічного дисбалансу; - відтік працездатного населення та дефіцит кадрів; - скорочення відтворювального потенціалу суспільства
<ul style="list-style-type: none"> - зменшення реальної купівельної спроможності; - зростання рівня бідності та матеріальної нестабільності; - погіршення фінансової спроможності 	Макроекономічна дестабілізація та зростання інфляції	<ul style="list-style-type: none"> - зростання дефіциту державного бюджету та боргового навантаження нації; - зниження ділової активності; - скорочення інвестиційних можливостей суспільства
<ul style="list-style-type: none"> - зростання соціальної незахищеності та залежності від зовнішньої підтримки; - погіршення якості життя та соціального статусу 	Втрата зайнятості та зниження добробуту населення	<ul style="list-style-type: none"> - зростання соціальної напруги та ризиків протестної активності; - поглиблення структурних дисбалансів ринку праці ; - скорочення трудового потенціалу
<ul style="list-style-type: none"> - підвищення рівня стресу, тривожності та психоемоційного виснаження; - зниження соціальної довіри та взаємопідтримки 	Психологічна та соціальна дестабілізація суспільства	<ul style="list-style-type: none"> - зниження соціальної згуртованості та рівня довіри; - посилення ризиків соціальної фрагментації та конфліктності; - суспільна деконсолідація
<ul style="list-style-type: none"> - поширення дезінформації та маніпуляцій; - дезорієнтація та зниження сприйняття інформації; - поширення відчуття страху та невизначеності 	Гібридні інформаційні впливи та кібератаки	<ul style="list-style-type: none"> - підрив довіри до державних інститутів і систем управління; - посилення інформаційної вразливості суспільства; - дестабілізація інформаційного простору

Рис. 1. Воєнні загрози та їх вплив на соціальну безпеку людини і держави в Україні
Джерело: авторська розробка

Подібні загрозливі зрушення виникають в умовах системних атак на об'єкти критичної інфраструктури. Як наслідок, у населення порушується доступ до базових соціальних послуг, зростає соціальна вразливість та погіршуються умови забезпечення стабільної життєдіяльності. Натомість державі доводиться вирішувати завдання стосовно зростання витрат на аварійне відновлення та підтримання функціонування інфраструктури, запобігання подальшій дестабілізації соціальної сфери. Тут посилюється необхідність оперативного перерозподілу ресурсів та підвищення скоординованості всіх регуляторних інституцій на різних рівнях влади.

Пошкодження та руйнування соціальної інфраструктури лише поглиблює наявні соціально-економічні дисбаланси, про що свідчить зниження доступності та якості соціальних послуг, обмеження можливостей самореалізації та посилення соціальної нерівності. Водночас на загальнодержавному рівні загострюється посилення деградації людського капіталу, уповільнення процесів соціально-економічного відновлення та поглиблення регіональної нерівності соціального розвитку.

Війна активізувала міграційні процеси та спричинила значні демографічні втрати, масовий характер яких призводить до руйнування міжособистісних і соціальних зв'язків у межах громад. Для окремих груп населення посилюється соціальна ізоляція та ускладнюються процеси соціальної інтеграції в нових місцях проживання. Також негативно впливає на здатність людей адаптуватися і відновити звичний спосіб життя втрата соціальної ідентичності та відчуття життєвої стабільності. У сукупності такі процеси поглиблюють соціальну фрагментацію та дестабілізують соціальну безпеку держави, а свідченням цього є формування довгострокового демографічного дисбалансу, відтік працездатного населення та дефіцит кадрів, скорочення відтворювального потенціалу суспільства.

Також доречно виділити загрозливий вплив макроекономічних змін, кон'юнктурних трансформацій ринку праці та зростання соціально-психологічної напруги в суспільстві, які стали тригерами зменшення реальної купівельної спроможності, зростання рівня бідності та матеріальної нестабільності, поглиблення соціальної незахищеності та залежності від зовнішньої підтримки, підвищення рівня стресу, тривожності та психоемоційного виснаження. В Україні соціальна система й у довоєнному періоді володіла обмеженими можливостями для достатньої підтримки економічної стабільності домогосподарств, а з початку повномасштабного воєнного вторгнення зазнала додаткового навантаження. Йдеться про скорочення інвестиційних можливостей суспільства, посилення соціальної напруги та ризиків протестної активності, скорочення трудового потенціалу, суспільну деконсолідацію та ін.

Примітно, що у сучасному глобалізаційному вимірі технологізації та активного використання цифрових технологій зросли масштаби гібридних інформаційних впливів і кібератак. На рівні соціальної безпеки людини поширення дезінформації та маніпуляцій посилює інформаційну вразливість і негативно впливає на соціальну згуртованість. Поряд з тим, зниження сприйняття інформації стає значною перешкодою для людини за необхідності адекватно оцінювати реальність та об'єктивно осмислювати її загрозливий вплив. За таких умов підривається довіра до державних інститутів і систем управління, через що зростають ризики поширення панічних настроїв і зниження соціальної стійкості населення.

Висновки. Введення воєнного стану спричинило глибокі трансформації в системі соціального забезпечення. Ключові зусилля державних інституцій були переорієнтовані на посилення соціальної захищеності населення та адаптацію соціальної сфери до воєнних загроз. Відповідно, соціальна безпека людини розглядається як здатність підтримувати базові умови особистої

життєдіяльності. Рівень соціальної безпеки людини стає цільовим орієнтиром у виборі інструментарію забезпечення соціальної безпеки держави. Людський капітал, трудовий потенціал, ринок праці та інші соціальні інститути зазнають підвищеної уваги, а забезпечення їхньої стабільності є спільною характеристикою соціальної безпеки людини та держави.

Воєнні загрози – повномасштабна збройна агресія та бойові дії, системні атаки на об'єкти критичної інфраструктури, пошкодження та руйнування соціальної інфраструктури, масові міграційні та демографічні втрати, макроекономічна дестабілізація та зростання інфляції, втрата зайнятості та зниження добробуту населення, психологічна та соціальна дестабілізація суспільства, гібридні інформаційні впливи та кібератаки – спричинили значну кількість екзистенційних викликів, адаптація до яких визначає стан соціальної безпеки на кожному з досліджуваних рівнів.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні концепту взаємовпливів у системі ланцюжків подій: «наслідки воєнних дій ↔ послаблення соціальної безпеки людини в Україні ↔ дестабілізація соціальної системи, втрата її спроможності до самовідтворення».

Подяки. Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України «Імперативи та засоби забезпечення соціальної безпеки людини в умовах екзистенційних викликів України» із реєстраційним номером 2025.02/0043.

Список використаних джерел

1. Лиднюк С. Концептуальні засади забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану. *Науковий вісник: Державне управління*. 2023. № 2(14). С. 202-220. URL: <https://surl.li/jbjurb> (дата звернення 20.04.2026)

2. Кирилюк В., Колядич О., Шевчук О. Соціальна безпека та згуртованість: сучасні підходи щодо їх взаємодії. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 33. № 1. С. 59-65. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.01.059>

3. Демченко К. Демографічна та соціальна безпека України як взаємопов'язані елементи національної безпеки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-12>

4. Баженова О. В., Варналій З. С., Чеберяко О. В. Соціальна безпека людини в умовах військової агресії: індикатори та оцінювання (на прикладі України). *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-07-02>

5. Іляш О. І., Лупак Р. Л., Смоляр Л. Г., Хаустова В. Є., Бояринова К. О. Композиція порівняльних характеристик соціальної політики європейських країн. *Бізнес Інформ*. 2023. № 5. С. 24-32. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-24-32>

6. Бурик З. Сучасні виклики реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення та в контексті сталого розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2025. № 13(2). С. 33-43. DOI: <https://doi.org/10.15421/152518>

7. Безпаленко О. В. Вектори соціальної політики для України в умовах викликів війни. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 1(4). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>

8. Гринкевич С. С., Лупак Р. Л., Васильків Ю. В. Формування системи та структурування інституційного забезпечення реалізації державної політики розвитку і використання трудового потенціалу України. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 67-72. URL: <https://surl.lu/zeevew> (дата звернення 10.05.2026)

9. Азьмук Н. А. Трансформація ринку праці в умовах війни: виклики та стратегії відтворення робочої сили. *Вісник економічної науки*. 2022. № 1(42). С. 171-179. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).171-179](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).171-179)

10. Новікова О., Залознава Ю., Азьмук Н. Відновлення людського капіталу України у післявоєнний період з використанням переваг цифровізації. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 21(4). С. 407-427. URL: <https://surl.lu/xbwnjo> (дата звернення 15.05.2026)

11. Варналій З., Микитюк О., Онисенко Т. Оцінка ефективності інструментів при трансформації системи соціальної безпеки людини на підприємствах у воєнний та повоєнний період. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 7-8(320-321). С. 41-50. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-7-8-320-321-41-50>

12. Біль М., Махонюк О., Попадинець Н. Концепція регулювання міграційної мобільності молоді України в умовах війни. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 2022. № 9(3). С. 44-54. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.9.3.44-54>

13. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Левицька О. О. Сучасні детермінанти актуалізації міграції молоді України та її регулювання: превоєнний контекст. *Академічні візії*. 2023. № 24. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10043117>

14. Беньковський С. Ю., Зелений В. І. Соціально-правові засади стратегії розвитку держави в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 1. С. 201-205. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.1.32>

15. Мадалиць В. В. Соціальна функція держави та права людини: механізми захисту в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 01. С. 41-47. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.5>